

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ЧИТАННІ

Питання для висвітлення.

Терміни до теми і їх тлумачення.

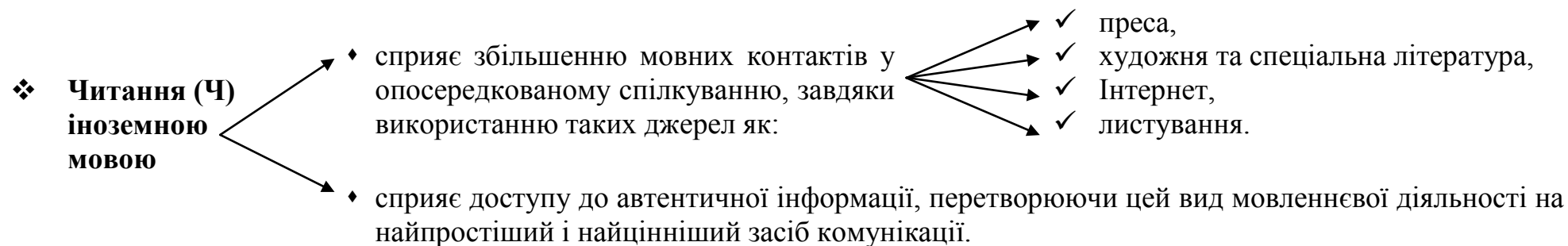
1. Загальні положення про читання як вид мовленнєвої діяльності
2. Основні питання методики навчання техніки читання іноземною мовою
2.1. Фактори, які впливають на процес оволодіння технікою читання іноземною мовою
2.2. Труднощі, які виникають при читанні іноземною мовою
2.3. Методика навчання техніки читання
2.4. Підходи окремих методистів до навчання техніки читання
2.5. Вправи для навчання техніки читання
2.6. Складові техніки читання і відповідні їм типи і види вправ
2.7. Різні підходи до терміну початку і послідовності дій у навчанні техніки читання
3. Основні питання методики навчання читання як виду іншомовної діяльності
4. Види іншомовного читання, передбачених шкільною програмою, і їх характеристика
5. Читання вголос як мета і як засіб у формуванні читацьких умінь
6. Вправи для навчання читання як виду мовленнєвої діяльності
7. Показники розуміння тексту і форми контролю розуміння змісту текстів
8. Вимоги державних документів до рівня мовленнєвої компетенції учнів у читанні

Терміни до теми і їх тлумачення

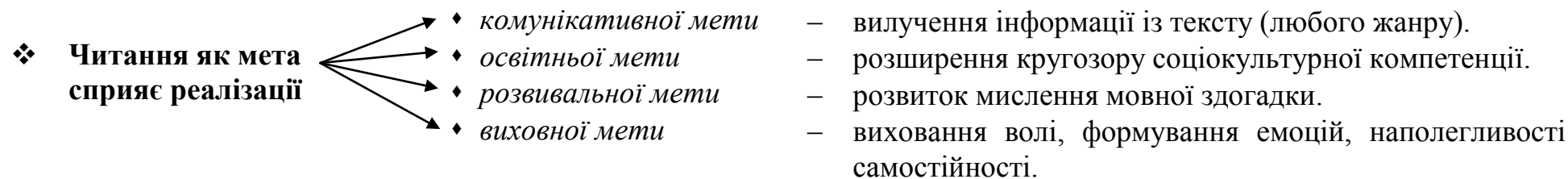
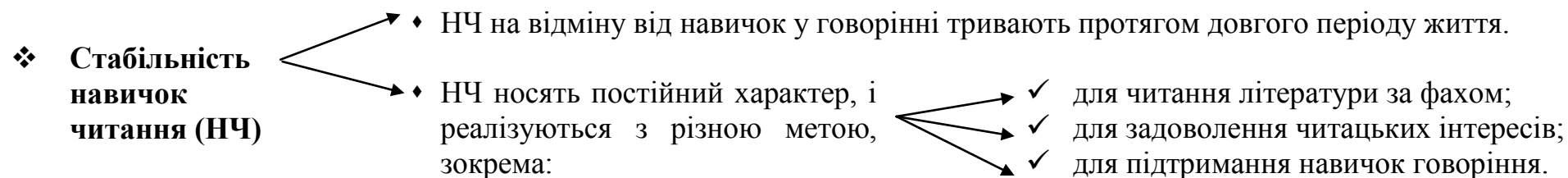
- ❖ **Читання** – є важливим видом мовленнєвої діяльності та найбільш розповсюджений спосіб іншомовної комунікації, яким учні середньої школи мають оволодіти згідно з вимогами чинної програми з іноземних мов; – це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який включає техніку читання і розуміння того, що читається, і відноситься до письмової форми мовлення [Ніколаєва, с. 187, 188].
- ❖ **Зорове сприйняття/читання** – користувач у ролі читача сприймає та опрацьовує як стимул письмові тексти, породжені одним або кількома авторами [РРЕ, с. 68].
- ❖ **Процес осмислення** – ... включає роботу пам'яті та різних розумових операцій, серед яких головними є порівняння та узагальнення, аналіз та синтез, абстрагування та конкретизація [Ніколаєва, с. 190].
- ❖ **Техніка читання** – ...цілий комплекс автоматизованих навичок, які зводяться до того, щоб швидко сприймати графічні образи слів, автоматично співвідносити їх зі звуковими образами та значеннями цих слів [Ніколаєва, с. 195].
- ❖ **Читання уголос** – це основна форма читання на першому етапі [Ніколаєва, с. 196].
- ❖ **Читання мовчки** – це головна форма читання, яка орієнтована на досягнення комунікативної мети – розуміння інформації [Ніколаєва, с. 196].
- ❖ **Ознайомлювальне читання** – це читання про себе без вказівки на обов'язкове наступне використання здобутої інформації [Ніколаєва, с. 199].
- ❖ **Вивчаюче читання** – це вдумливе читання, яке здійснюється у повільному темпі, а його об'єктом є «вивчення» інформації, що подається в тексті [Ніколаєва, с. 201].
- ❖ **Вибіркове/переглядове читання** – ...уміння швидко переглядати ряд матеріалів, для того, щоб знайти конкретну інформацію [Ніколаєва, с. 203].
- ❖ **Неадаптовані автентичні тексти** - тексти, які учні зустрічають в ході прямого мовного досвіду. Автентичні тексти -є відображеними градуйованими та виданими у належній відповідності до досвіду, інтересів та характеристик учнів [РРЕ, с 145].

1. Загальні положення про читання як вид мовленнєвої діяльності

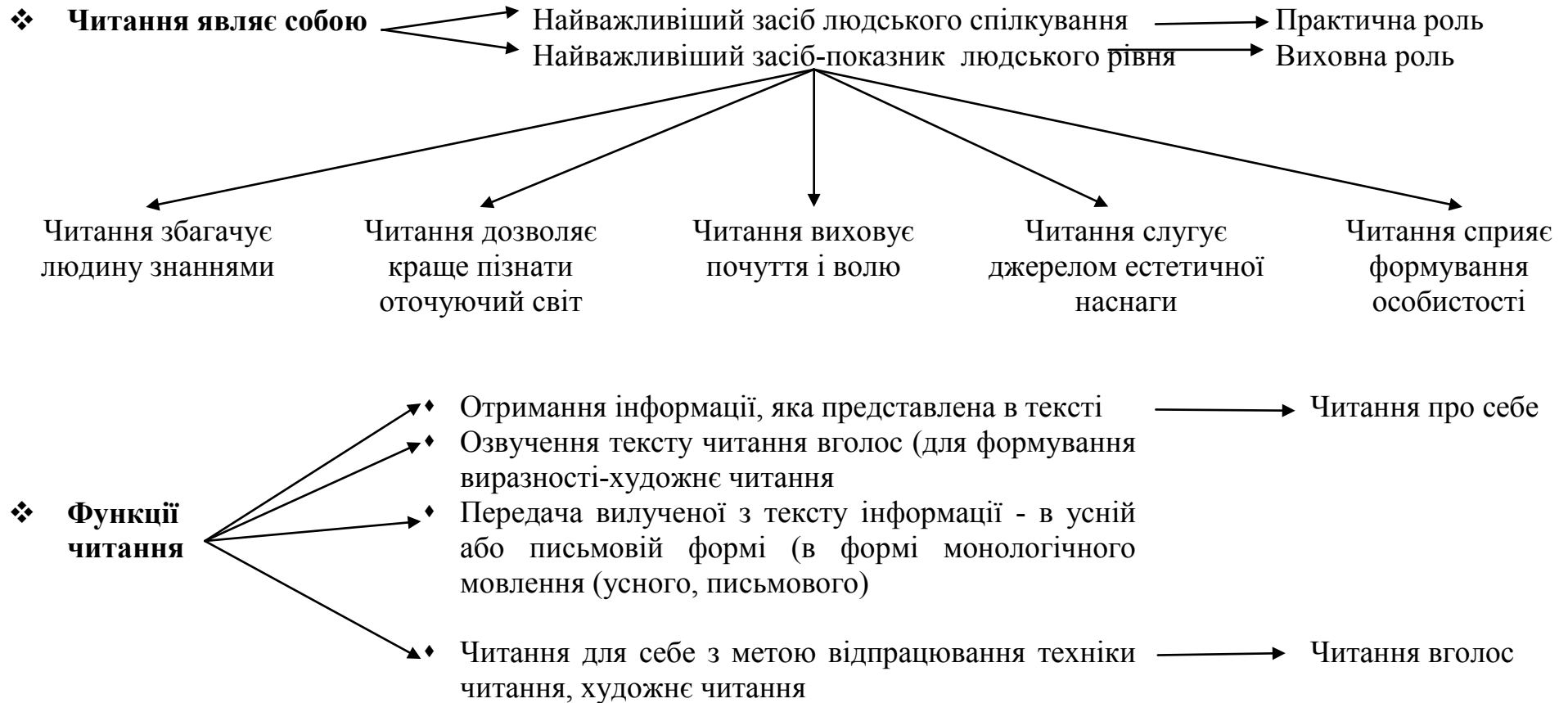
* Роль читання в житті людини

Завдяки зазначеному вище, читання сприяє розвитку внутрішньої мотивації читача.

*** Роль читання як виду іншомовної діяльності.**

★ Читання і мета навчання читанню

- ★ **Читання** → – рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який передбачає постійну активність того, хто читає, і який спрямований на сприймання і переробку мовної і змістової інформації тексту.

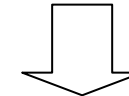
МЕТА

Техніка навчання

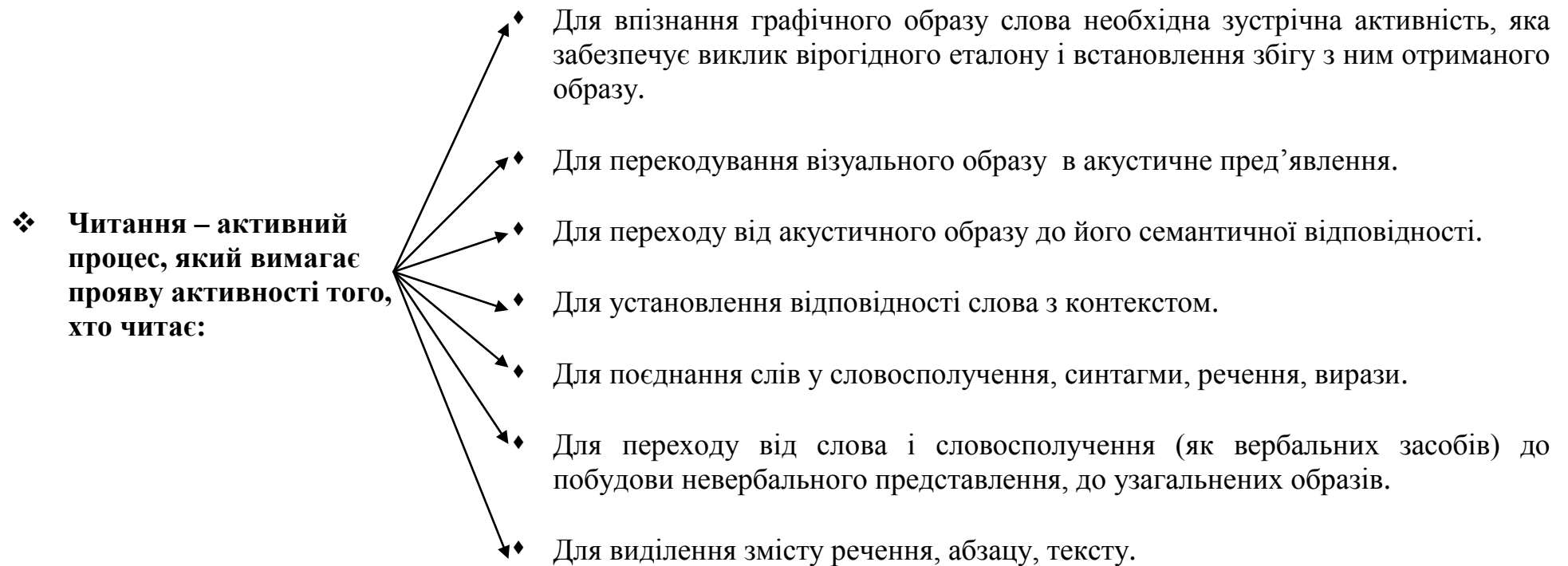
- ♦ Сума прийомів, які забезпечують сприймання і переробку формальної мовної інформації (букв, буквосполучень, слів, знаків пунктуації, граматичних ознак, граматичних структур речень).
- ♦ Невід'ємний компонент техніки читання-це швидкість виконання операцій зорового сприймання графічних образів з відбитками. Які зберігаються у довготривалій пам'яті.
- ♦ Показником сформованості навички читання є високий автоматизм вказаних операцій:
 - ♦ темп,
 - ♦ наголос,
 - ♦ паузація,
 - ♦ інтонація.

Вилучення інформації

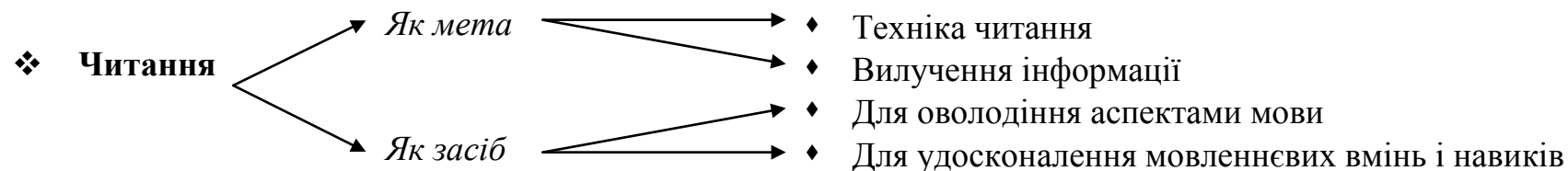
- ♦ Навчитись вилучати фактичну інформацію, яка міститься в тексті.
- ♦ Осмислювати вилучену інформацію.

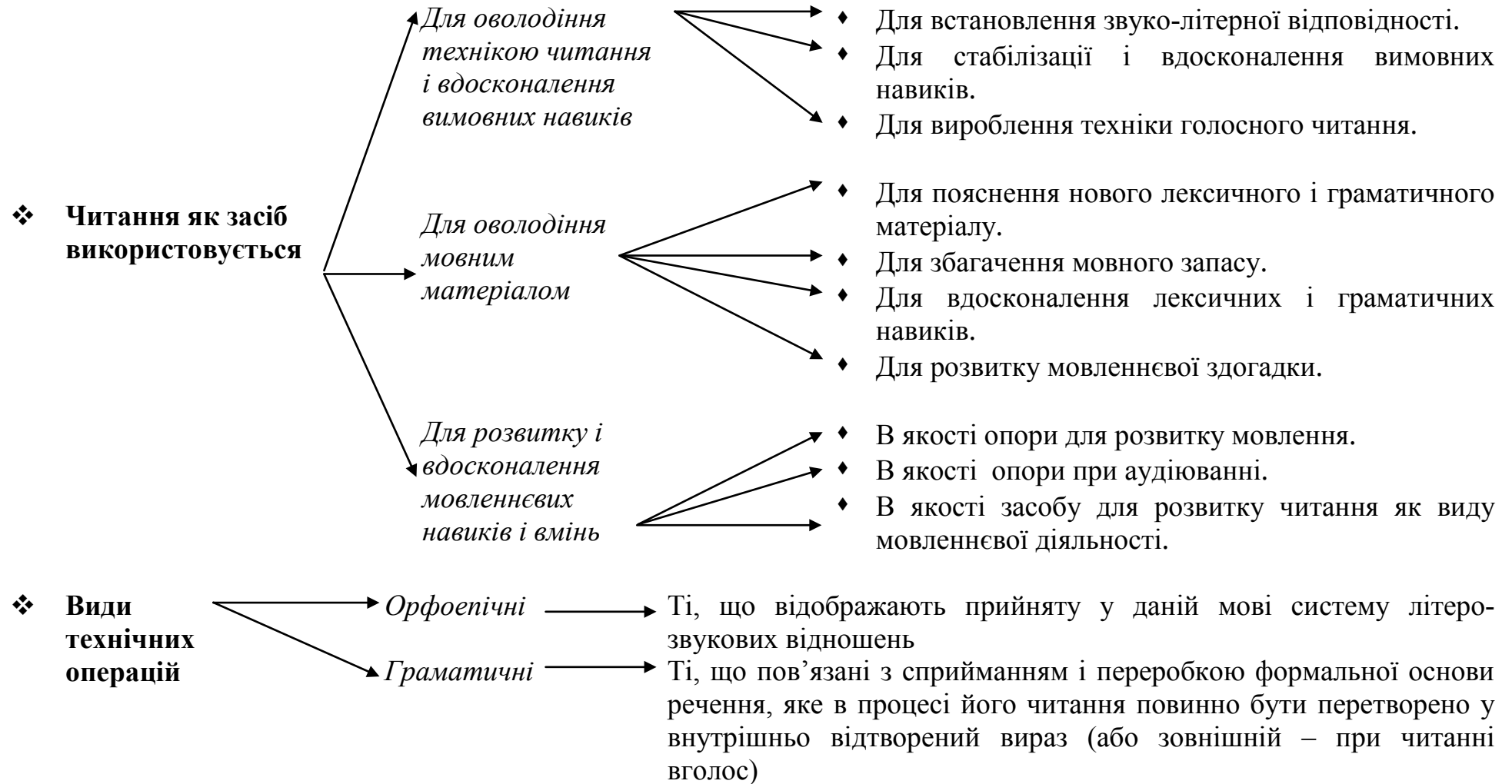
- ♦ Вміти, пов'язувати факти з розумінням змісту тексту.
- ♦ Показники вилучення інформації: в залежності від мети читання:
 - ♦ повне розуміння інформації;
 - ♦ розуміння основного змісту.

*** Читання як мета і як засіб**

* Функції читання як засобу в навчанні ІМ

★ Технічні операції та дії, які супроводжують так зване зріле читання, процес якого здійснюється без участі свідомості.

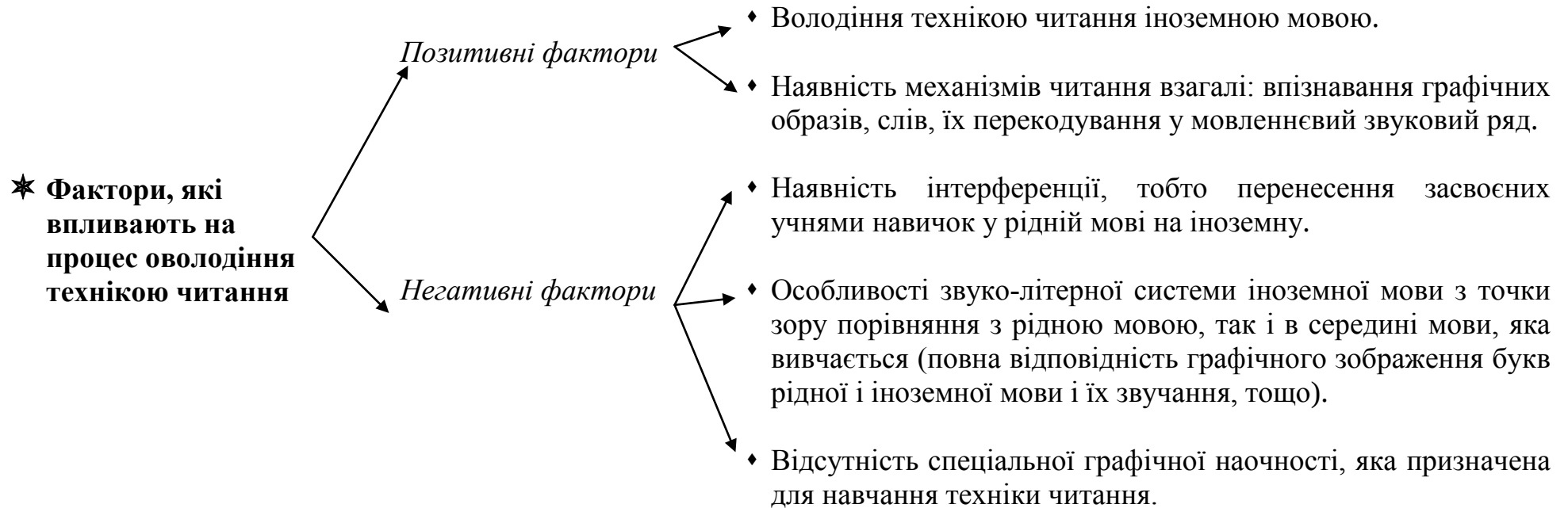
- ◆ Впізнавання букв і буквених комплексів.
- ◆ Поєднання букв і буквених комплексів у морфеми.
- ◆ Розподіл буквеного набору на морфеми (структурування).
- ◆ Передбачення і вгадування компонентів буквеного словникового ряду.
- ◆ Перекодування структурованих буквених рядів у звуковий ряд і впізнавання акустичного образу слів і словосполучень.
- ◆ Співвідношення образу звучання з можливим значенням.
- ◆ Впізнавання граматичних сигналів і запуск сполучених схем складних і похідних слів, їх синтезування опосередковано через аналіз.
- ◆ Сприймання і структурування синтагм, висловів тощо.

2. Основні питання методики навчання техніки читання іноземною мовою

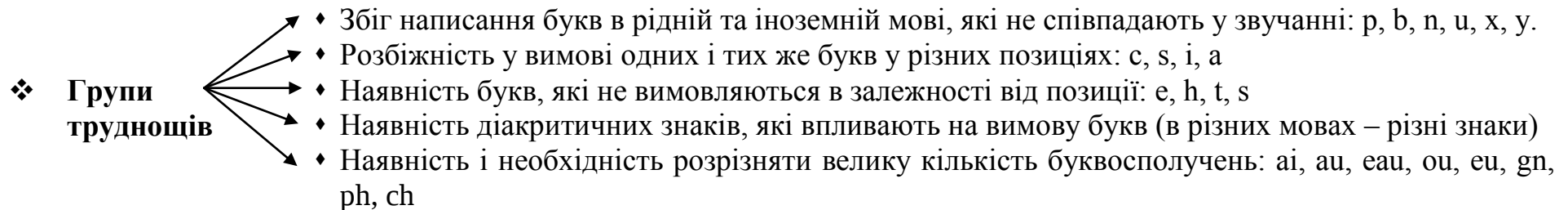
★ **Техніка читання**

- ◆ Сума прийомів, які забезпечують сприймання і переробку формальної мовної інформації
 - Букв
 - Буквосполучень
 - Слів
 - Знаків пунктуації
 - Граматичних ознак
 - Граматичних структур речень
- ◆ Невід'ємний компонент техніки читання - це швидкість виконання операцій зорового сприймання графічних образів з відображеннями, які зберігаються у довготривалій пам'яті
- ◆ Показником сформованості навички читання є високий автоматизм вказаних операцій

2.1. Фактори, які впливають на процес оволодіння технікою читання іноземною мовою.

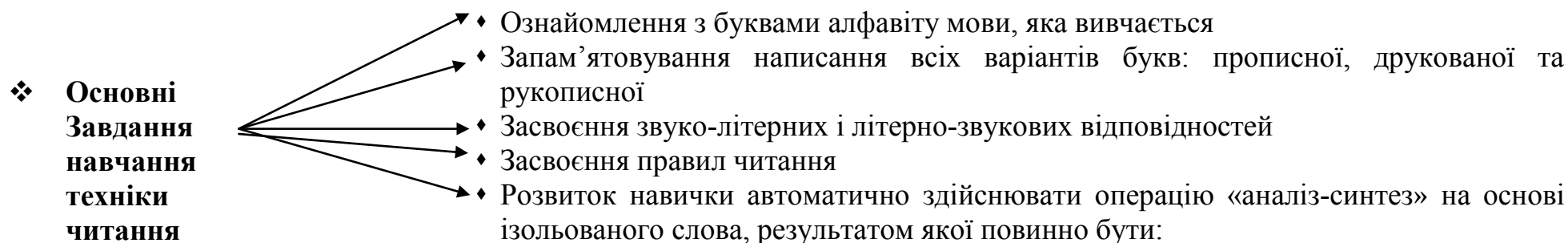

2.2. Основні труднощі, які виникають при читанні іноземною мовою

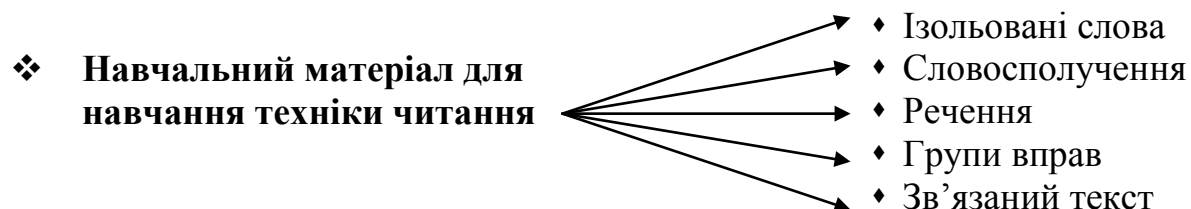

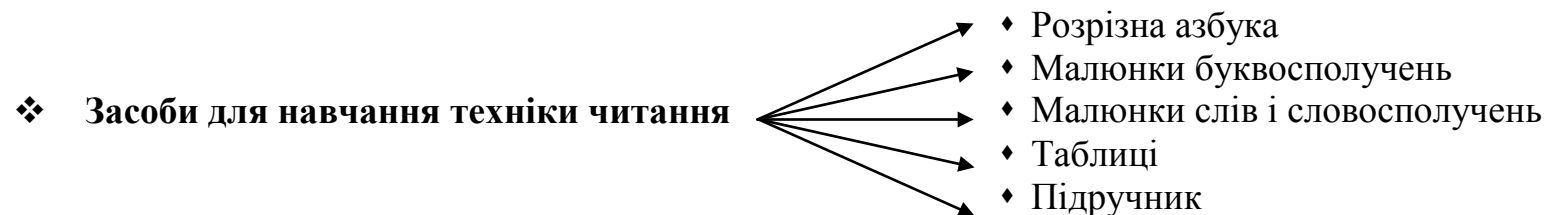

2.3. Методика навчання техніки читання

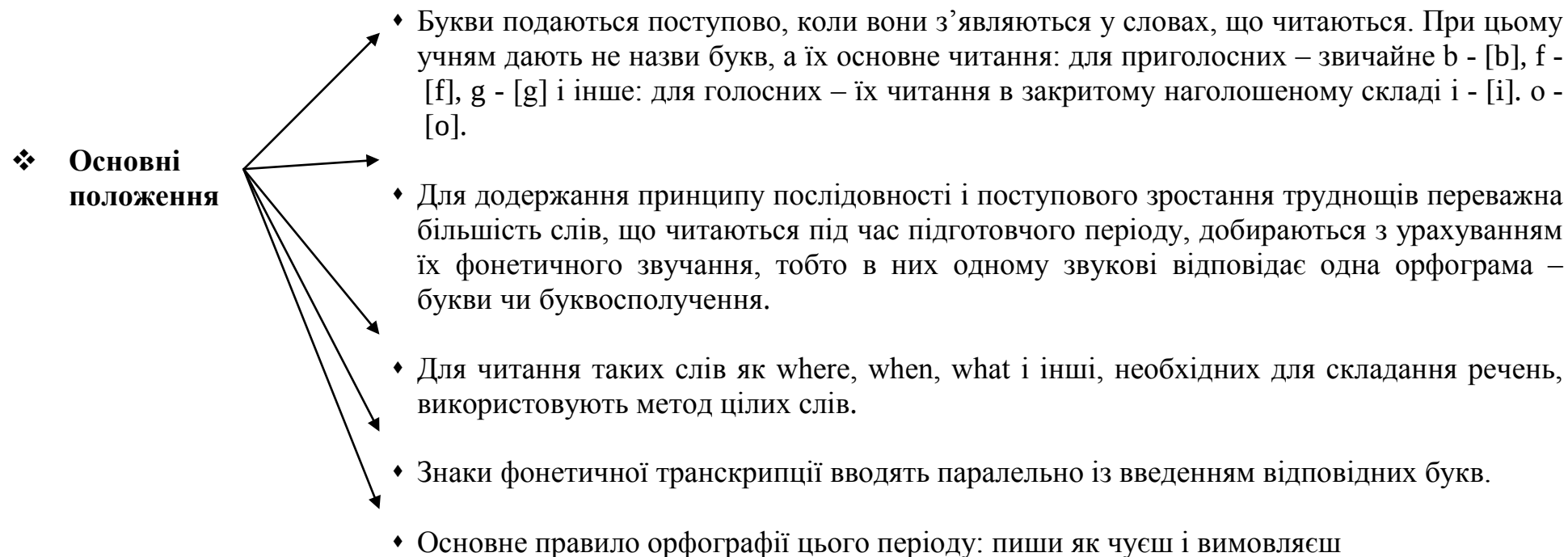

✓ Швидке і точне зорове сприймання ✓ Правильне озвучування ✓ Адекватне розуміння значення слова

★ **Основні положення методики навчання техніки читання за підручником “Обучение иностранному языку на начальном этапе в средней школе” (автор Плахотник В.М.)**

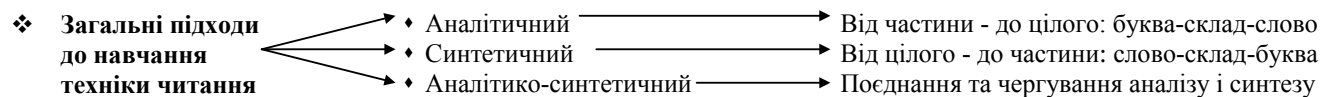
Методи навчання техніки читання

★ Методи навчання техніки читання.

<i>№</i>	<i>Назва методу</i>	<i>Сутність методу</i>	<i>Позитивна риса методу</i>	<i>Негативна риса методу</i>
1	Алфавітний метод	Завчання назв букв, потім комбінацій з двох, трьох букв і т.д., потім читання.	Засвоєння буквено-звукових відповідностей.	Склади нічого не означають. Учні швидко втрачають інтерес.
2	Звуковий метод	Спочатку вчать букви, потім їх комбінують у слова.	Усне випередження перед читанням.	Підходить тільки для мов, в яких букви відповідає один звук.
3	Складовий метод	Узгодження заучування приголосних з голосними.	Засвоєння графемно-фонемних відповідностей.	Ігнорується зміст того, що читається.
4	Метод цілих слів	Слова вводяться із малюнками.	Установлення звучання слова і його значення.	Навчання має характер вгадування.
5	Порівняльний метод	Близьке звучання рідної і іноземної мов.	Швидке вивчення схожих слів і правил читання.	Вимова букв із різних позицій не співпадає.
6	Аналітико-синтетичний метод	Аналіз графічного образу, виділення складів, букв і буквосполучень.	Наголос робиться на зміст, засвоєння графемно-фонематичних відповідностей.	Мало засвоєні букви не можуть бути міцною базою між ними.

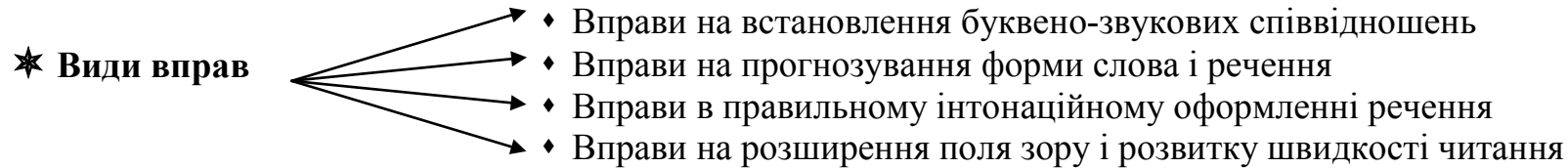
Методи навчання техніки читання

★ Методи навчання техніки читання.

№	Назва методу	Сутність методу	Позитивна риса методу	Негативна риса методу
1	Алфавітний метод	Завчання назв букв, потім комбінацій з двох, трьох букв і т.д., потім читання.	Засвоєння буквено-звукових відповідностей.	Склади нічого не означають. Учні швидко втрачають інтерес.
2	Звуковий метод	Спочатку вчать букви, потім їх комбінують у слова.	Усне випередження перед читанням.	Підходить тільки для мов, в яких букви відповідає один звук.
3	Складовий метод	Узгодження заучування приголосних з голосними.	Засвоєння графемно-фонемних відповідностей.	Ігнорується зміст того, що читається.
4	Метод цілих слів	Слова вводяться із малюнками.	Установлення звучання слова і його значення.	Навчання має характер вгадування.
5	Порівняльний метод	Близьке звучання рідної і іноземної мов.	Швидке вивчення схожих слів і правил читання.	Вимова букв із різних позицій не співпадає.
6	Аналітико-синтетичний метод	Аналіз графічного образу, виділення складів, букв і буквосполучень.	Наголос робиться на зміст, засвоєння графемно-фонематичних відповідностей.	Мало засвоєні букви не можуть бути міцною базою між ними.

2.5. Вправи для навчання техніки читання

★ Види і різновиди вправ для навчання техніки читання.

Види вправ	Різновиди вправ
I. Вправи на встановлення і закріплення літерно-звукових співвідношень	❖ Читання графем у різних позиціях, визначення кількості букв і звуків у слові. Назва графем в словах ❖ Літерно-звуковий аналіз слів ❖ Визначення подібностей та відмінностей у групі морфем ❖ Вибір букв із ряду подібних ❖ Вимова звуків, подібних до букв ❖ Находження в тексті слів, які містять певні букви, і їх групування за однаковою вимовою ❖ Читання слів і їх озвучування без опори на текст ❖ Читання слів з дописаними буквами, яких бракувало
II. Вправи з опорою на наочність	❖ Впізнання серед букв набірною алфавіту букви, які написані на дошці і які вимовляв вчитель ❖ Впізнання у ряді карток тих, на яких написано слово з названою буквою
III. Вправи в прогнозуванні форми слова і речення	❖ Відтворення слів за їх частинами ❖ Доповнення пропущених елементів в реченні ❖ Відтворення речення словами, яких бракує за змістом ❖ Читання фраз з поповнення пропущених елементів завдяки здогадці

Види вправ	Різновиди вправ
IV. Вправи в правильному інтонаційному оформленні речення і членування тексту (вправи паузації, наголоси слів, інтонуванні речень)	❖ Розміщення логічного наголосу в словах, в реченнях ❖ Читання речень з правильною постановкою логічного наголосу і членування його на синтагми ❖ Читання і інтонування речень, різних за їх комунікативним типом ❖ Читання уривку вголос і дотримання правил паузації, інтонування кожного речення ❖ Читання уривку хором, за диктором
V. Вправи на розширення поля читання і розвитку швидкості читання	❖ Читання речень з карток, які демонструються декілька секунд ❖ Читання речень з поступовим наростанням елементів (від двоскладного до поширеного) ❖ Читання віршів, пісень з поступовим зняттям опори ❖ Читання строчок речень з поступовим зменшенням відстані між словами

2.6. Складові техніки читання і відповідні їм типи і види вправ

Складові техніки читання	Етап	Типи вправ	Види вправ	Приклади
Відтворення графем,букв, буквосполучень	Вправи графемно-фонемного комплексу	Вправи на засвоєння звукового значення графем	Презентація графеми і повідомлення її звукового значення	Прочитайте слова(хором, індивідуально): pen, pencil
Відтворення буквосполучень, слів		Вправи на установлення графемно-фонемних зв'язків і на звуко-літерний аналіз	Читання графем в різних позиціях	Прочитай слова city-cat, game-gentle.
			Літерно-звуковий аналіз слів	Напишіть слово table на дошці. Скільки букв в цьому слові,скільки звуків?
			Читання слів,що схожі по написанню з рідною мовою,але відмінні на звучання	Виділіть букви,які відмінні по звучанню від рідної мови, але схожі на письмі rap, cake, game.
			Читання слів по типам складів	Визначте до якого типу складу відносяться дані слова: bad, her
			Читання слів з «німою»приголосною чи голосною	Прочитайте слова: high, night, know.

Складові техніки читання	Етап	Типи вправ	Види вправ	Приклади
Відтворення речень	Вправи графемно-фонемного комплексу	Вправи на розпізнавання графем	Доповнення пропущених елементів в слові, реченні	Складіть слова, дописав букви, буквосполучення: F...d, c...t, d...g.
		Вправи на узнавання зорових образів слів	Відділення слів тексту за ознакою	Випишіть з тексту слова із зазначеними буквосполученнями (голосними, приголосними)
Відтворення тексту	Вправи на становлення форм читання	Вправи на розширення поля читання	Читання тексту за вказаний час	Прочитайте вголос текст за 3 хвилини
		Вправи на правильне інтонаційне оформлення речень	Читання тексту хором за диктором	Прочитайте текст за вчителем
Виразне читання	Структурно-інформаційні вправи	Вправи на виразне читання	Читання речень з правильною постановкою наголосу	Прочитайте текст, зверніть увагу на його інтонування

2.7. Різні підходи до терміну початку і послідовності дій у навчанні техніки читання

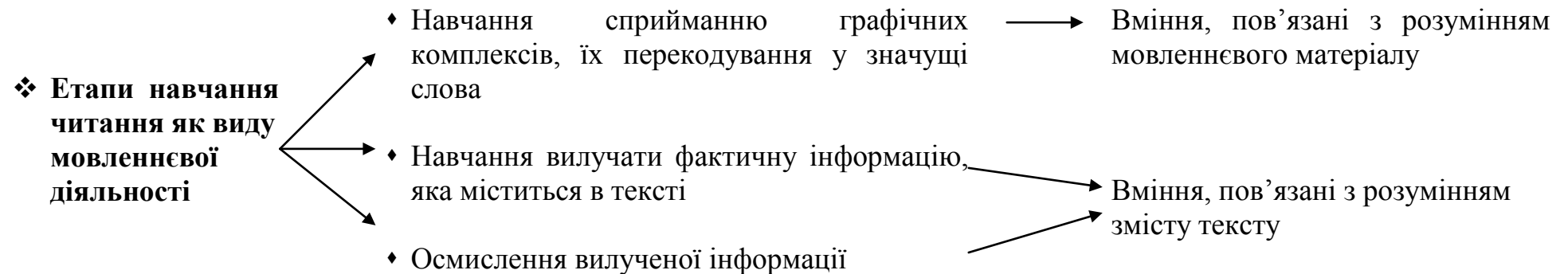
Підхід до початку уроку навчання техніки читання	Послідовність дій
1. З перших семи уроків	• Послідовно навчати алфавіту з розрізненням назв букв і звуків, які воно передає.
2. Одночасно з формуванням всіх інших навичок і вмінь	• Навчати букв, які частіше зустрічаються в тих мовленнєвих моделях, вивчення яких передбачено підручником.
3. Після нетривалого вступного курсу	• Починати навчання з голосних букв в тих мовленнєвих моделях, які вивчаються.
4. Після достатньо тривалого усного вступного курсу	• Сформувати звуко-літерне співвіднесення на рівні приголосних, які складають «костяк».
5. Після засвоєння базових мовленнєвих моделей в рамках декількох навчальних тем.	• Навчати читати слова, не виділяючи окремо букви, закріплюючи лише графічно образ слова (метод цілей слів)

Автор підручників англ. мови **Верещагіна Є.М.** пропонує наступну послідовність навчання техніки читання: навчити читати спочатку приголосні, потім голосні, потім склади відкритий-закритий не в послідовності алфавіту, а в залежності від частотності появи букв в мовленнєвих моделях.

Автор пропонує наступну поетапність у навчанні техніки читання:

- Вивчення приголосних букв; установлення графемно-фонетичних відповідностей;
- Читання голосних в різних типах складів;
- Читання словосполучень, речень, міні-текстів;
- Читання більш протяжних фабульних текстів.

3. Основні питання методики навчання читанню як виду іншомовної мовленнєвої діяльності

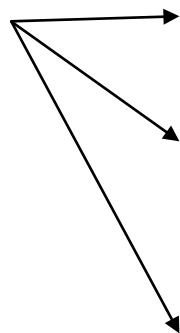
4. Види читання, їх класифікація.

Критерії для класифікації	Навчальне читання	Природне читання
За цільовою спрямованістю	Навчаюче	Ознайомлювально-пошукове
За формою	Читання вголос (голосне читання)	Читання про себе (тихе читання)
За способом розкриття змісту	Аналітичне	Синтетичне
За характером реалізації змістової сторони сприймання і переробки тексту	Читання з неповним розумінням змісту	Читання з повним розумінням
За участю рідної мови	Перекладне	Безперекладне
За характером організації діяльності	Підготовлені зі знятими труднощами Тренувальне	Непідготовлене без попередньо знятих труднощів Контрольне
В залежності від обсягу	Екстенсивне	Інтенсивне
За фактом відношення до навчального процесу	Навчальне	Реальне
За способом використання двомовного словника	Читання зі словником	Читання без словника
За місцем організації читання	Класне	Домашнє

★ Характер текстів і основні вимоги до їх змісту

Типи текстів для читання в середній школі

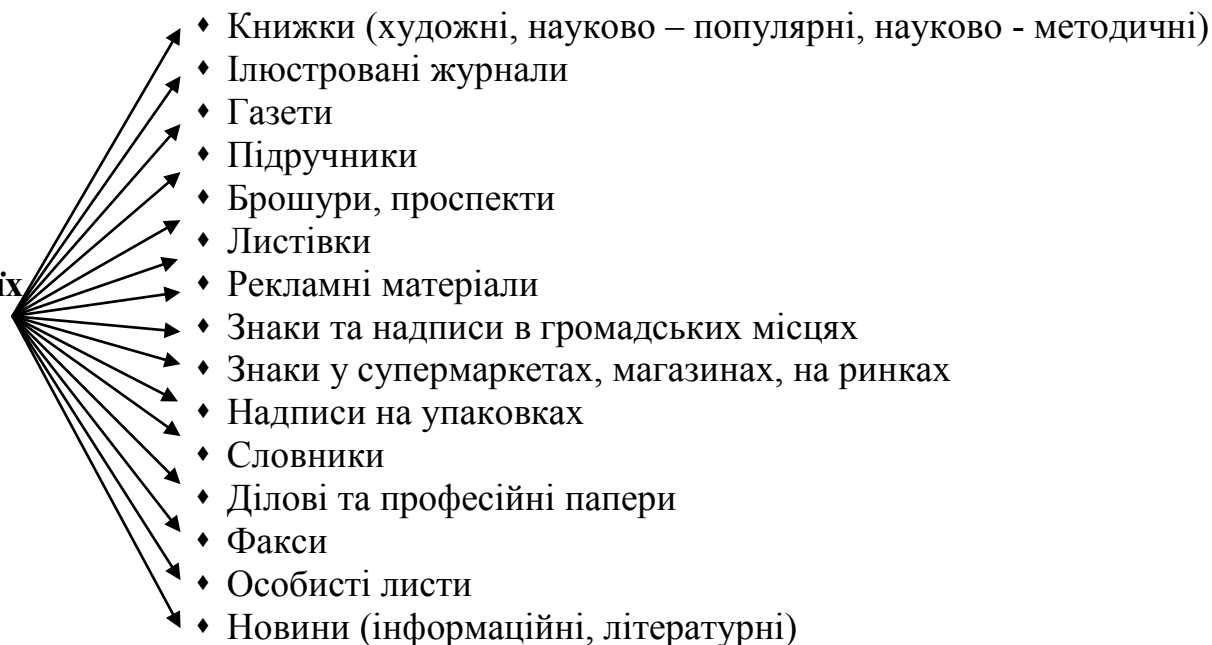
❖ Характер текстів

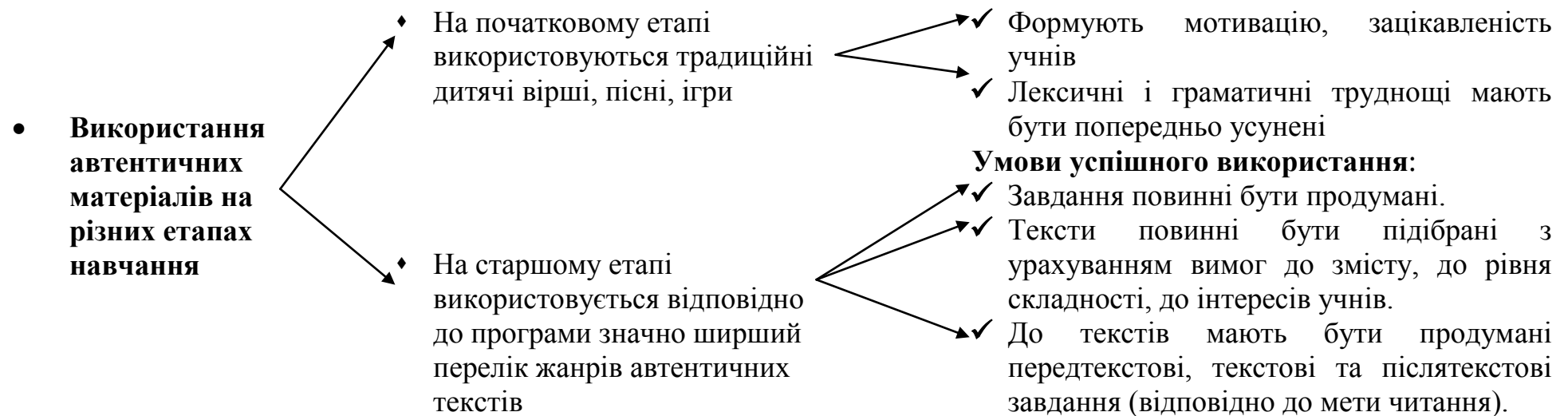
-
- ♦ Нескладні тексти аутентичного характеру, які відбивають особливості побуту, життя, культури, мова якої вживається
 - ♦ Різні типи:
 - Художні
 - Науково-популярні
 - Публіцистичні
 - ♦ Прагматичні тексти (вивіски, оголошення, афіші, меню програми, телебачення, план міст, розклади рухів, автобусів тощо)

✧ **Використання автентичних текстів як опори для розвитку комунікативних умінь мовлення**

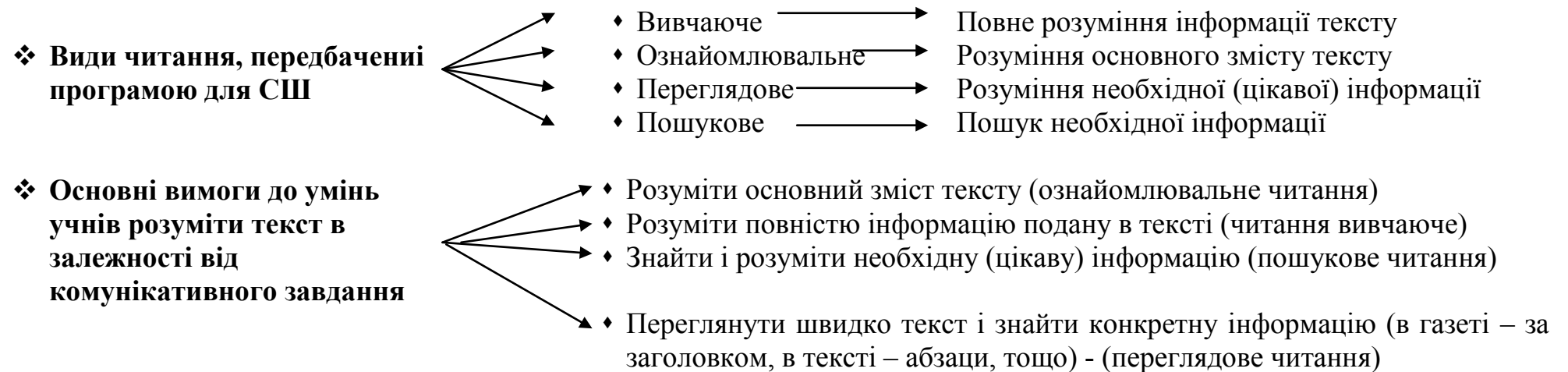
- ✧ **Автентичний** – такий, що відповідає оригіналові, справжній, дійсний, що виходить із першоджерел.
- **Автентичні матеріали** – матеріали зміст яких відображає реальну мову носіїв або компетентних користувачів мови, яка використовується у повсякденному житті країн мови, що вивчається.

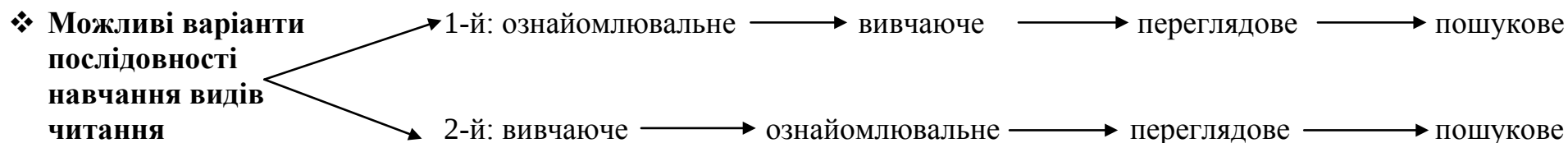
❖ **Письмові автентичні тексти і їх типи за жанрами**

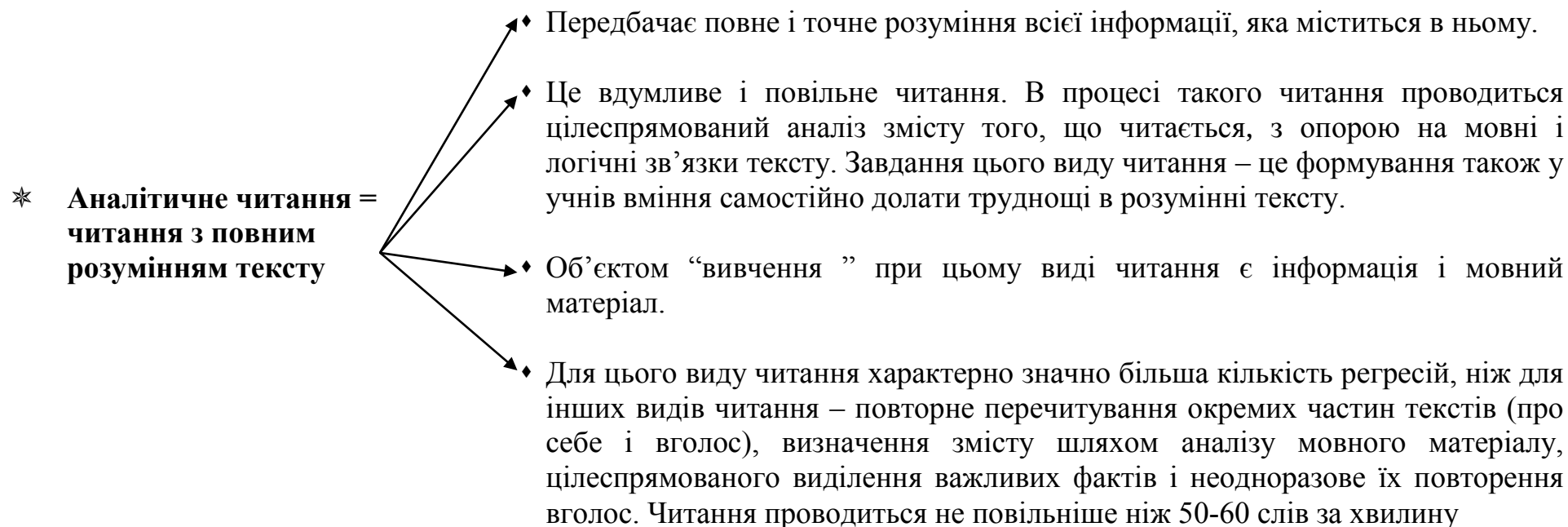

4. Види іншомовного читання, передбачені шкільною програмою і їх характеристика.

✱ **Читання з повним розумінням тексту**

- **Вимоги до текстів**
 - ♦ Нескладність змісту аутентичні і адаптовані текстів.
 - ♦ Пізнавально-комунікативно цінні за змістом.
 - ♦ Доступні за характером мовного матеріалу.
 - ♦ Допустимість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися або перекласти за допомогою словника тощо.

- Для читання з повним розумінням тексту характерні комунікативні завдання і відповідні мовленнєві дії

<i>Комунікативні завдання</i>	<i>Мовленнєві дії</i>
❖ Повно і точно зрозуміти текст, щоб вдержати необхідну інформацію	❖ Реалізувати мовленнєву здогадку з опорою на текст, рідну мову чи словотворчі елементи
❖ Порівняти одержану інформацію зі своїм життєвим досвідом	❖ Користуватися в процесі читання висновками, лінгвокраїнознавчим коментарем, словником, довідником з граматики
❖ Діяти у відповідності до одержаної інформації	❖ Аналізувати окремі місця тексту
❖ Передати здобуту інформацію іншим	❖ Робити вибіркового переклад
❖ Висловити свою точку зору	❖ Визначити смислові частини тексту
❖ Прокоментувати ті чи інші факти з тексту	❖ Придумувати до них заголовки
	❖ Скласти план тексту

★ **Читання з розумінням основного змісту тексту (ознайомлювальне читання)**

★ **Ознайомлювальне читання**

- ♦ Пізнавальне читання, в процесі якого предметом зацікавленості є весь мовленнєвий твір (оповідання, стаття, розділ, книги).
- ♦ Читання «для себе», без попередньої спеціальної установки на послідує використання одержаної інформації.
- ♦ Основна мета читання – внаслідок прочитаного тексту вилучити основну інформацію, тобто вияснити, які питання і яким чином вони вирішуються в тексті, про що йдеться мова.
- ♦ Цей вид читання вимагає умінь розрізняти основну і другорядну інформацію.
- ♦ Мета вважається досягнутою при розумінні 75% змісту тексту, якщо решта фактів не відноситься до ключових положень тексту.
- ♦ Темп читання повинен бути не менш 180 слів за хвилину (для англ. і фр. мов), 150 – для німецької мови (120 – для російської і української мов).
- ♦ Для навчання цьому виду читання використовуються достатньо великі тексти, які не складні в мовному відношенні і які включають до 25-30% надмірності інформації.
- ♦ Тексти для цього виду читання – уривки з художніх творів, статті з газет, науково – популярні тексти (вибір текстів залежить від етапу навчання).

- Для ознайомлювального читання характерні такі види завдань і мовленнєвих дій

Комунікативні завдання	Мовленнєві дії
❖ Визначити тему ❖ Виділити основну думку ❖ Вибрати головні факти випускаючи другорядні ❖ Висловити своє ставлення до прочитаного	❖ Прогнозувати текст за заголовком, початком тексту ❖ Визначити смислові частини тексту ❖ Здогадуватися про значення окремих незнайомих слів ❖ Ігнорувати незнайомі слова, які не заважають розумінню основного змісту
В процесі читання при потребі учень може користуватись: ❖ Лінгвокраїнознавчим коментарем ❖ Виносками ❖ Словниками ❖ Довідниками	

- **Загальні вимоги до текстів для ознайомлювального читання**
 - ♦ Інформативність
 - ♦ Нормативність
 - ♦ Вікова відповідність інтересам учнів
 - ♦ Допустимість невідомих слів, про значення яких учні можуть здогадатися або проігнорувати ті мовні явища, що несуть надлишкову інформацію

★ Переглядове читання, його характеристика

★ Переглядове читання

- ♦ Передбачає отримання загальної уяви про матеріал, який читається.
- ♦ Його мета – отримання самої загальної уяви про тему і коло питань, які розглядаються в тексті.
- ♦ Це – вільне, вибіркове читання, читання тексту за блоками для більш детального ознайомлення із змістом, з його деталями.
- ♦ Має місце при першому ознайомленні із змістом нового тексту з метою визначення, чиє в цьому тексті інформація, яка цікавить, і вирішити, чи читати далі і інше.
- ♦ Можливе ознайомлення лише із заголовком і змістом першого абзацу.
- ♦ Вимагає від того, хто читає, достатньо високого рівня кваліфікації і володіння значним обсягом мовного матеріалу.

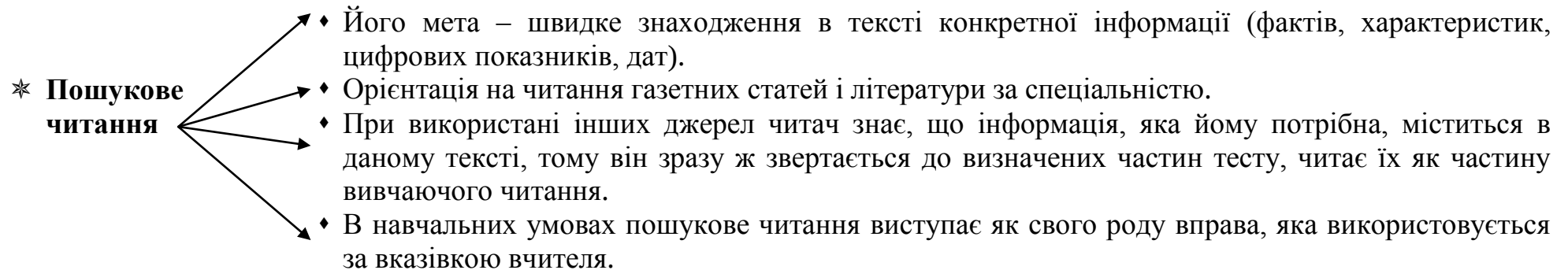
• Тексти для читання – статті з газет, журналів

- ♦ Повнота розуміння визначається можливістю відповісти на запитання, чи цей текст є цікавим для того, хто читає, а також, які частини тексту є найбільш інформативними і які повинні стати предметом подальшої роботи з використанням методики роботи, характерної для інших видів читання
- ♦ Швидкість читання тексту не повинна бути нижче, ніж 500 слів за хвилину

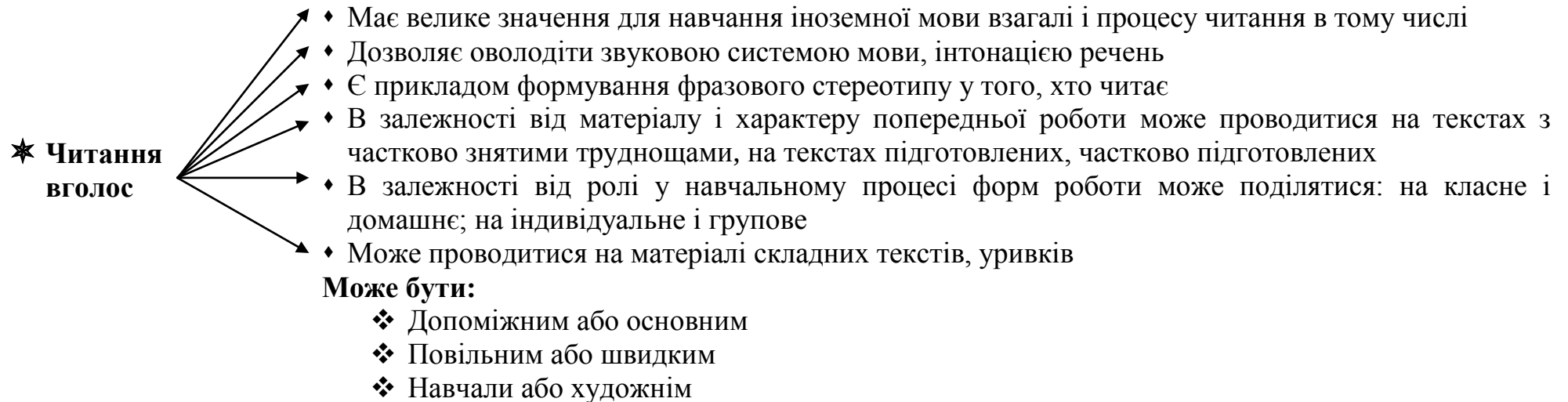
- Для читання з метою пошуку необхідних інформацій характерні наступні види комунікативних завдань і мовленнєвих дій

Комунікативні завдання	Мовленнєві дії
❖ Переглянути текст ❖ Вибрати необхідну інформацію на чийсь запит, щоб прочитати її і повністю зрозуміти, або розуміти лише основний зміст (в залежності від потреби)	❖ Швидко переглянути текст ❖ Знайти необхідну інформацію і фіксувати на ній свою увагу ❖ Прочитати її з повним розумінням, або з розумінням основного змісту (в залежності від комунікативного завдання)

✱ Пошукове читання, його характеристика

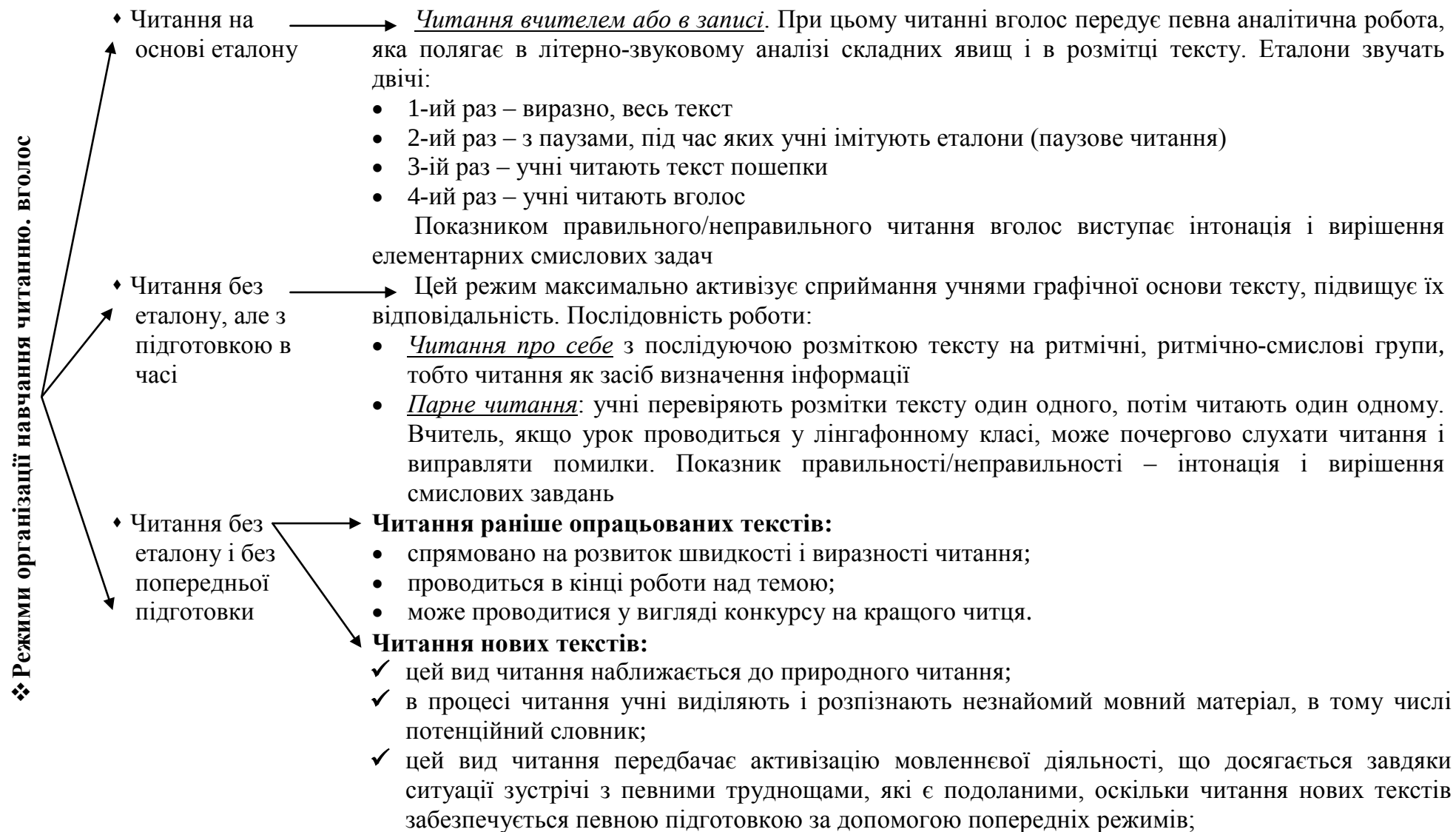

5. Читання вголос як мета і як засіб у формуванні читацьких умінь учнів

★ **Можливі режими організації навчання читання вголос**

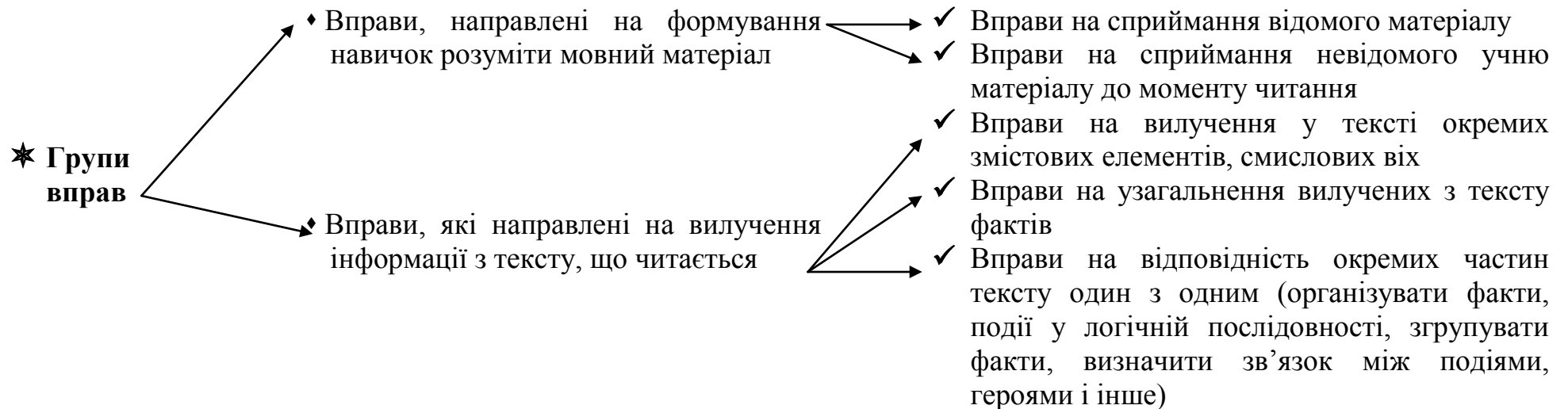
На початковому етапі – це елементарна фаза вивчаючого читання, яка передбачає удосконалення навичок одночасного сприймання тексту і його розуміння. При організації читання вголос можливі наступні режими роботи:

Раціональне співвідношення часу на читання вголос і про себе

	<i>Початкова школа</i>	<i>Основна школа</i>	<i>Старша школа</i>
<i>вголос</i>	90%	50% на нові слова текстів	10%
<i>про себе</i>	10%	50%	90%

6. Вправи для навчання читання, як виду мовленнєвої діяльності.

★ Вправи і завдання на формування навичок розуміти мовний матеріал

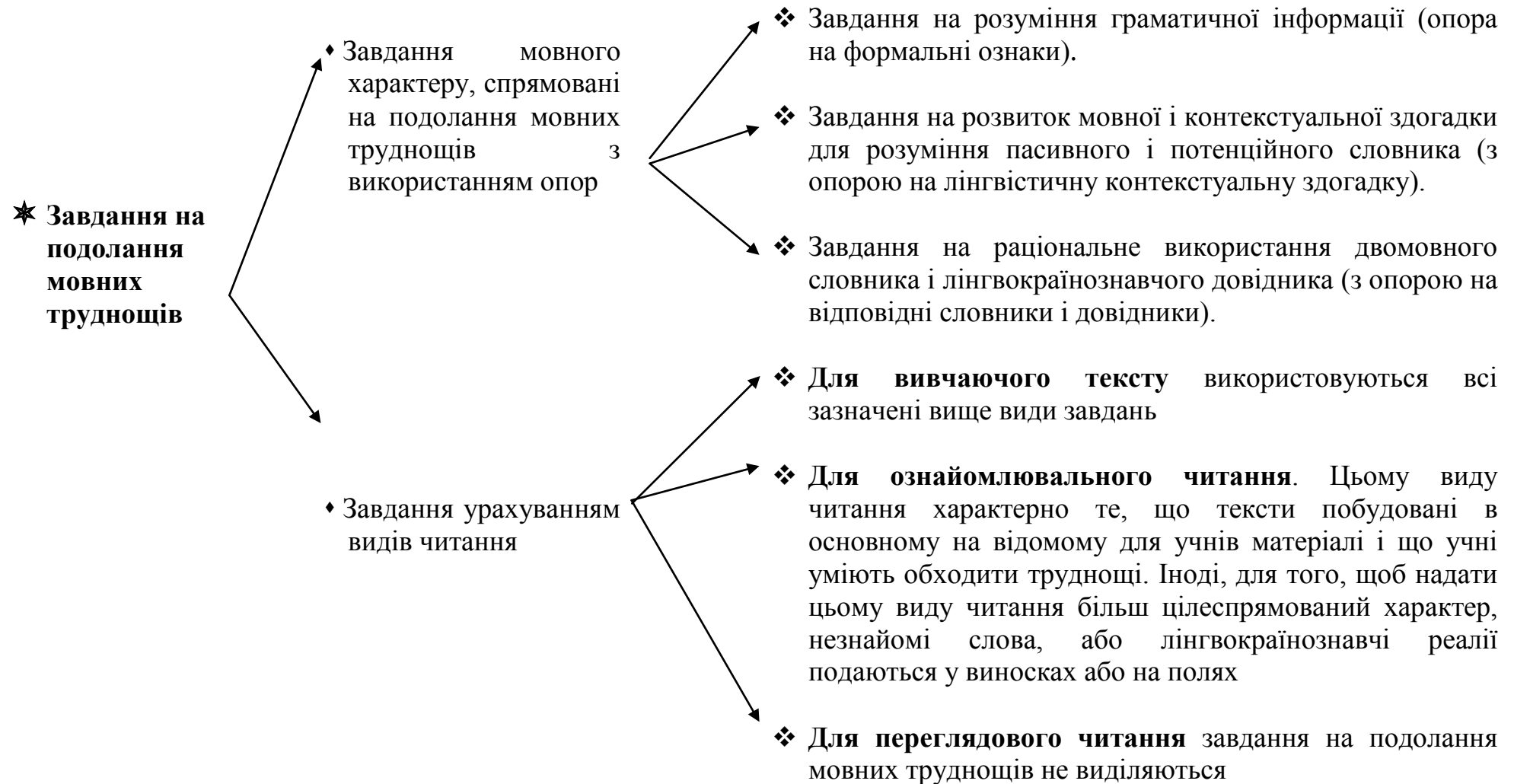
**★ Вправи у формуванні
вмінь оперувати відомим
матеріалом**

- ♦ Вправи на впізнання слова, що вивчається у будь-якому оточенні
- ♦ Вправи на встановлення змістових зв'язків між словами, реченнями, абзацами: граматичний аналіз
- ♦ Вправи на сприймання речення як єдиного змістового цілого
- ♦ Вправи на виділення в реченні головного і другорядного за рахунок вправ на скорочення і розширення речень

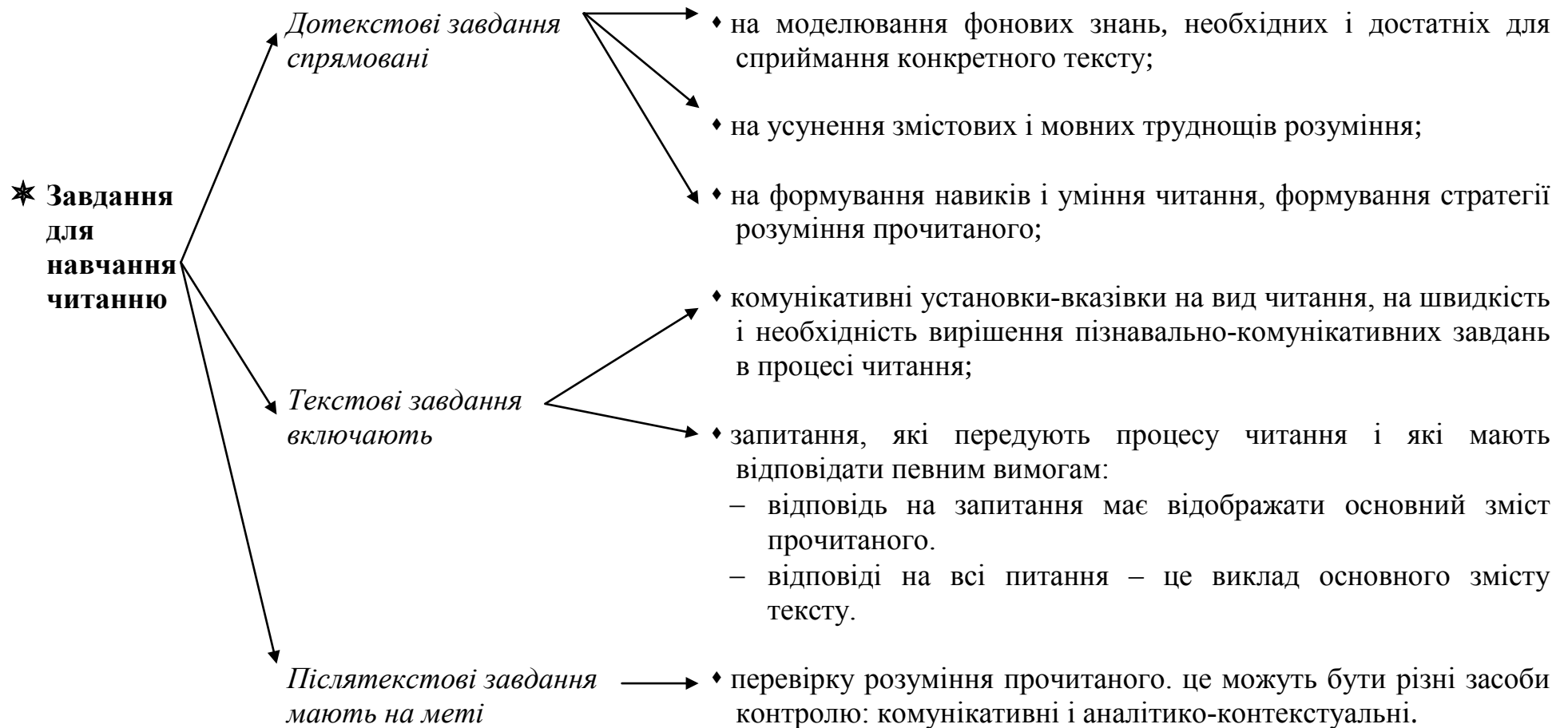
**★ Вправи, націлені
на навчання
розумінню
невивченого
матеріалу**

- ♦ Вправи на розвиток учнів навичок розуміти значення невідомих слів на основі розвитку обґрунтованої мовленнєвої здогадки
 - ✓ Вправи на впізнання окремих елементів слова (суфікси, префікси і інше)
 - ✓ Вправи на встановлення подібності з рідною мовою
 - ✓ Вправи на визначення значення слова з опорою на контекст
- ♦ Вправи на навчання учнів користуватися двомовним словником

★ Вправи на зняття мовних труднощів при читанні текстів

★ Завдання до текстів для читання, їх послідовність стосовно до тексту

★ Завдання і вправи до текстів для читання про себе

Завдання до текстів	Вправи для читання
1. Завдання, пов'язані з контролем розуміння тексту	❖ Прочитайте текст і виберіть...що відповідає змісту тексту ❖ Прочитайте і виберіть номер речення, яке відповідає змісту ❖ Прочитайте текст і намалюйте...
2. Завдання, спрямовані на цитування за текстом	❖ Знайдіть в тексті речення, яке передає основну ідею тексту ❖ Дайте відповідь на запитання, звернувшись до конкретних речень тексту, прочитайте їх вголос ❖ Знайдіть в тексті речення, які розкривають..., характеризують..., символізують... Ці завдання характерні для будь – яких видів читання
3. Завдання, пов'язані із складання плану до тексту	❖ Складіть план до даного тексту ❖ Укладіть пункти плану у послідовності дій тексту ❖ Визначте, скільки смислових частин можна виділити в тексті ❖ Складіть план у вигляді тез, використовуючи речення із тексту
4. Питально-відповідні завдання	❖ Найбільш розповсюджені види завдань ❖ Питання спрямовує увагу читача на зміст і в певній мірі містить в собі підказку в загальній формі ❖ Різні види запитань з методичної точки зору: - питання, яке передбачає конкретні відповіді із тексту - питання, які містять в собі загадку (чому текст має такий заголовок) - питання, які передбачають вільну відповідь (чому?, з якою метою? що нового?) ❖ Характер запитання обумовлюється видом читання: - для вивчаючого читання – питання до фактичної інформації тексту

	- для ознайомлювальне читання – серія смислових запитань - для переглядового читання – загальні питання до тексту ❖ Автор поставленого запитання – автор підручника, вчитель, сам учень – є суттєвим моментом в застосуванні питальних завдань
5. Завдання, спрямовані на розвиток здібностей угадувати зміст наперед	❖ Прочитайте заголовок і скажіть, про що текст ❖ Прочитайте перший абзац і скажіть, про що буде далі ❖ Прочитайте перший абзац і скажіть, що...
6. Завдання, спрямовані на проведення різних форм компресії	❖ Реферат ❖ Анотація ❖ Рецензія Пояснення цих форм компресії змісту тексту подано в темі «Навчання письмовому мовленню»

★ Вправи на формування вмінь та контролю різних видів читання

Вид читання	Вправи
<i>Вивчаюче читання</i>	❖ Виконати вправи на подолання мовних труднощів ❖ Відповісти на запитання, стосовно основної ідеї тексту і його деталей ❖ Вибрати із запропонованих речень ті, які передають... ❖ Перекласти вказані речення рідною мовою ❖ Виконати тести множинного вибору ❖ Скласти план (питання) до тексту ❖ Написати переказ тексту відповідно до плану або запитання
<i>Ознайомлювальне читання</i>	❖ Прочитати заголовок і сказати, про що текст ❖ Прочитати перший абзац і сказати, про що текст ❖ Знайти в тексті речення, які характеризують..., уточнюють...

	❖ Дати відповіді на запитання до тексту ❖ Вибрати із запропонованих речень ті, які відповідають змісту ❖ Виконати альтернативні тести ❖ Пронумерувати запропоновані речення в логічній послідовності, відповідно до змісту тексту ❖ Передати зміст рідною мовою ❖ Передати зміст прочитаного в кількох реченнях іноземною мовою ❖ Вибрати із запропонованих речень ті, які відповідають судженню / оцінці читача
<i>Переглядове; пошукове читання</i>	❖ Знайти в змісті журналу, газети, художнього тексту статтю, абзаци, главу, сторінку, де мова йде про ... ❖ Відповісти на запитання про основну ідею тексту ❖ Знайти в тексті абзац, де мова йде про... ❖ Знайти в тексті факти, власні і географічні назви, цифри, і сказати, що вони відображають ❖ Виконати текст альтернативного і множилного характеру ❖ Передати основний зміст 2-3 реченнями, побудованими на засвоєному мовному матеріалі

★ **Модель роботи з текстом як метою і як засобом для розвитку мовлення на його базі**

7. Показники розуміння тексту (на основі посібника З.И. Клычниковой «Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке» М.: 1973.-С. 101-115)

Показники розуміння, які використовуються у практиці навчання називаються **способами перевірки розуміння**

* Групи способів перевірки розуміння прочитаного

- ◆ Комунікативні способи
- ◆ Текстуально-аналітичні способи

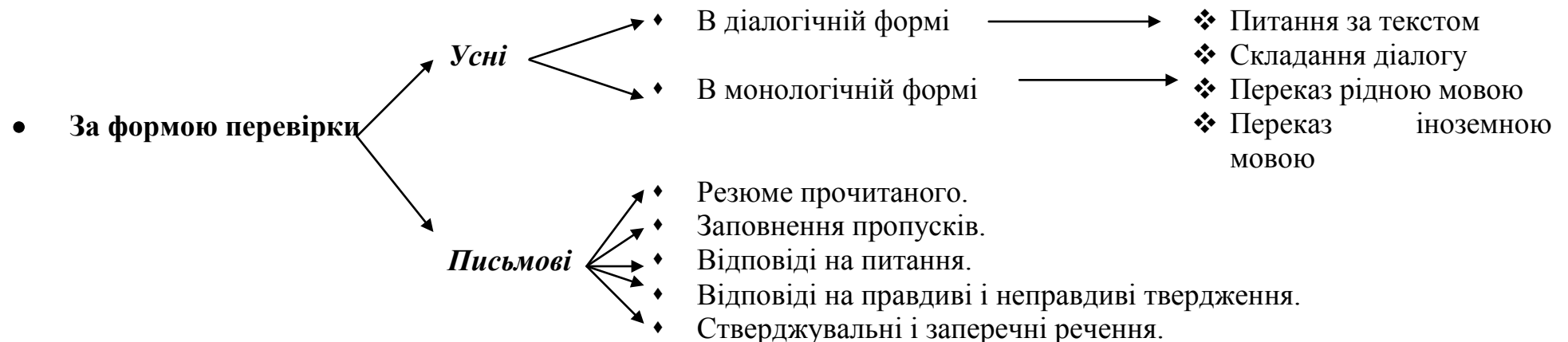
* Комунікативні способи перевірки розуміння прочитаного

- Відповідь готовим реченням на запитання вчителя – найбільш легкий спосіб перевірки змісту тексту. Він широко використовується на початковому етапі вивчення
- Відповіді на питання вчителя, до, чи після читання тексту, які сконструйовані з опорою на текст. Цей прийом перевірки розуміння можна використовувати на будь – якому етапі навчання, коли відповідь на запитання важка для учнів з мовленнєвої точки зору (труднощі у конструювання речень, труднощі висловлення думки)
- Підтвердження або заперечення суджень, які висловлює вчитель. Це достатньо об'єктивний показник розуміння тексту. Потрібно додати, що використовуючи цей прийом, вчителю необхідно дуже ретельно відбирати той матеріал, у відношення якого повинні висловлюватися судження
- Вибір правильної відповіді з ряду відповідей, даних на поставлене питання до тексту
- Вільні відповіді на питання вчителя до прочитаного тексту. Цей спосіб найбільш поширений і дійсно представляє собою достатньо надійний спосіб перевірки розуміння тексту. Його надійність може бути збільшена шляхом збільшення кількості питань і шляхом їх постановки до ключових для змісту тексту речень. Цей спосіб рекомендується використовувати у класах з достатньо розвиненими навичками усного мовлення
- Відповіді на запитання до підтексту. Вихід за рамки тексту можливий тоді, коли текст добре зрозумілий учням
- Найчастіше в якості способу контролю розуміння називають переказ змісту мовленнєвого повідомлення рідною або іноземною мовою. Цей спосіб відноситься до комунікативних прийомів перевірки розуміння. В стабільних підручниках для всіх класів завдання на переказ тексту зустрічаються досить часто, особливо на середньому етапі навчання, (але він є не самим надійним способом перевірки розуміння)
- Об'єктивним комунікативним способом перевірки розуміння прочитаного є інтонування окремих речень або всього тексту. Інтонування речень може показати рівень розуміння. Перш за все, інтонування окремих речень говорить про однозначність розуміння інтелектуального плану комунікації

★ 7.1. Текстуально-аналітичні способи перевірки розуміння

- ♦ Переклад окремих слів, словосполучень, окремих речень, які є смисловими віхами у розуміння тексту
- ♦ Складання речень, правильне розуміння яких можливе лише при розумінні тексту. Цей спосіб перевірки розуміння потребує від вчителя ретельного попереднього вивчення тексту. Особливу прихильність він отримав у вчителів шкіл з викладанням ряду предметів іноземною мовою
- ♦ Швидкість читання, також як і відтворення тексту, є найбільш надійним способом перевірки розуміння. Треба відмітити, що не один із способів не повинен використовуватися у відриві один від одного. Краще, коли розуміння тексту контролюється двома – трьома способами
- ♦ Вибір малюнків або складання ілюстрацій до прочитаного тексту

★ Форми контролю читання

- **За охопитом учнів**
 - ♦ Фронтальні - всі учні групи
 - ♦ Індивідуальні – для індивідуального контролю
 - ♦ Комбіновані – індивідуальний контроль із залученням всіх учнів до відповіді, коли учень не відповідає.

- **За способом перевірки**
 - ♦ Перекладні → Усні / письмові
 - ♦ Безперекладні → Усні / письмові
 - ♦ Програмовані форми контролю → Вони індивідуальні.
 - Охоплюють велику кількість учнів.
 - Перевірка здійснюється одночасно і швидко.
 - Економічні за часом з точки зору на проведення контролю і на перевірку.

8. Вимоги державних документів до рівня мовленнєвої компетенції учнів у читанні

★ Вимоги програми з іноземної мови (1-11 класи) до рівня мовленнєвої компетенції учнів у читанні

а) В процесі читання учні повинні:

<i>Початкова школа (на кінець 4-го класу)</i>	<i>Основна школа (на кінець 9-го класу)</i>	<i>Старша школа (на кінець 11 класу)</i>
Уміти: ❖ Читати вголос, співвідносячи сприйняття графічних знаків з їх відповідними значеннями. ❖ Читати вголос та про себе з повним розумінням короткі тексти, що містить мовний матеріал, засвоєний в усному мовленні (обсяг – 500 друкованих знаків).	Уміти: ❖ Проглянути текст чи серію текстів з метою пошуку потрібної інформації та оцінки її значення. ❖ Використовувати лінгвістичну і контекстуальну здогадку, структуру сюжету, коментарі, зноски і інший довідковий апарат з метою кращого усвідомлення змісту прочитаного. Тексти можуть містити до 3 % незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також 2% невідомих слів, які не перешкоджають розумінню тексту в цілому	Уміти: ❖ Проглянути текст чи серію текстів з метою пошуку потрібної інформації та оцінки її значення. ❖ Використовувати лінгвістичну і контекстуальну здогадку, структуру сюжету, коментарі, зноски і інший довідковий апарат з метою кращого усвідомлення змісту прочитаного. Тексти можуть містити до 6 % незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також 3% невідомих слів, які не перешкоджають розумінню тексту в цілому.

<i>Початкова школа (на кінець 4-го класу)</i>	<i>Основна школа (на кінець 9-го класу)</i>	<i>Старша школа (на кінець 12 класу)</i>
★ Розуміти: ● Основний зміст автентичних різнопланових текстів. ● Деталі тексту, підбираючи назву тексту, передбачаючи розвиток подій. ● Мову ігор, загадок, кросвордів, гри слів. ● Навчитися користуватися двомовними словниками та різними довідковими матеріалами.	★ Розуміти: ● Основний зміст текстів різного жанру і стилю (особистий лист, газетні/журнальні публікації), головну думку або ідею автора чи порушену ним проблему, ● Диференціювати основну і другорядну інформацію. ● Усвідомлювати взаємозв'язок подій і фактів, логіку розповіді, ● Прогнозувати подальший розвиток подій, ● Узагальнювати отриману інформацію, робити власні висновки та оцінки з урахуванням комунікативного завдання (обсяг – 1500 друкованих знаків). ● Зміст не дуже складних автентичних текстів різного типу, ● Осмислювати причинно-наслідкові зв'язки фактів, ● Зіставляти факти, узагальнювати і критично оцінювати інформацію, тлумачити її крізь призму головної ідеї автора, ● Критично оцінювати вірогідність і переконливість отриманої інформації в контексті комунікативного завдання.	★ Розуміти: ● Основний зміст текстів різного жанру і стилю (особистий лист, газетні/журнальні публікації, головну думку або ідею автора чи, порушену ним проблему, ● Диференціювати основну і другорядну інформацію. ● Усвідомлювати взаємозв'язок подій і фактів, логіку розповіді, ● Прогнозувати подальший розвиток подій, ● Узагальнювати отриману інформацію. ● Робити власні висновки та оцінки з урахуванням комунікативного завдання (обсяг – 2500 друкованих знаків). ● Зміст не дуже складних автентичних текстів різного типу, ● Осмислювати причинно-наслідкові зв'язки фактів і подій, ● Зіставляти факти, ● Узагальнювати і критично оцінювати інформацію, ● Тлумачити її крізь призму головної ідеї автора, ● Критично оцінювати вірогідність і переконливість отриманої інформації в контексті комунікативного завдання.

★ Вимоги Держстандарту до умінь у читанні іншомовних текстів учнів

По закінченню основної школи учні повинні	По закінченню старшої школи у учні мають бути сформовані
Уміти розуміти зміст нескладних автентичних текстів різних жанрів і стилів, що співвідносяться з особистісною, суспільною, освітньою сферами спілкування; користуватися словником та іншою довідковою літературою	Уміння розуміти нескладні автентичні тексти різних жанрів і стилів, в тому числі художні, науково – популярні, публіцистичні тексти; використовувати мовну здогадку з опорою на контекст або словотворчі елементи; аналізувати окремі місця в тексті, визначити найбільш значущу інформацію; систематизувати і коментувати одержану інформацію
Уміти розуміти основний зміст газетних, журнальних публікацій науково – популярного і публіцистичного стилів, виділяти головну думку	Уміння користуватися довідковою літературою
Уміти переглянути значний обсяг текстів для пошуку необхідної інформації; здобувати інформацію з оголошень, проспектів, меню, розкладів, брошур, коротких офіційних документів	Уміння розуміти і аналізувати матеріали преси

**★ Результати навчання комунікативного рецептивного виду діяльності – читання (зорове сприймання)
відповідно до рівня РРЕ**

<i>Рівень A+</i> <i>(по закінченню початкової школи)</i>	<i>Рівень A2+</i> <i>(по закінченню основної школи)</i>	<i>Рівень B1+</i> <i>(по закінченню старшої школи)</i>
Загальне розуміння прочитаного ❖ Може розуміти короткі, прості тексти – по одній фразі за один раз, спираючись на знайомі імена/назви, слова та елементарні фрази, і якщо потрібно, перечитуючи	Загальне розуміння прочитаного ❖ Може розуміти короткі, прості тексти на знайомі теми конкретного типу, побудовані на широковживаному мовленні про побут і роботу	Загальне розуміння прочитаного ❖ Може в основному зрозуміти послідовний фактичний текст, зміст якого пов'язаний зі сферою власних інтересів
Читання кореспонденції ❖ Може розуміти короткі прості посилення на листівках	Читання кореспонденції ❖ Може розуміти елементарні типи стандартних звичайних листів та факсів на знайомі теми	Читання кореспонденції ❖ Може розуміти опис подій, почуттів та бажань в особистих листах на рівні, достатньому для регулярного листування
<i>Читання з метою орієнтації</i> ❖ Може впізнати знайомі назви, слова і дуже прості фрази або прості написи у повсякденних ситуаціях	<i>Читання з метою орієнтації</i> ❖ Може знайти спеціальну, передбачену інформацію у простих повсякденних матеріалах, таких, як реклама, проспекти меню, довідкові списки та розклади ❖ Може знайти і вилучити необхідну інформацію у списках, напр., “Жовті сторінки” ❖ Може розуміти повсякденні підписи та зауваження: у публічних місцях (на вулиці, в кафе), на робочих місцях	<i>Читання з метою орієнтації</i> ❖ Може переглянути значні за обсягом тексти з метою отримання інформації, зібрати інформацію з різних частин тексту або різних текстів з метою виконання спеціального завдання

<i>Рівень A+</i> <i>(по закінченню початкової школи)</i>	<i>Рівень A2+</i> <i>(по закінченню основної школи)</i>	<i>Рівень B1+</i> <i>(по закінченню старшої школи)</i>
<i>Читання для отримання інформації та аргументації</i> ❖ Уміє сформулювати свою думку щодо змісту простішого інформаційного матеріалу та коротких простих описів, особливо коли є візуальна опора	<i>Читання для отримання інформації та аргументації</i> ❖ Може знайти спеціальну інформацію у простому письмовому матеріалі, який він/вона зустрічає у побуті: листах, брошурах та коротких газетних статей з описом подій	<i>Читання для отримання інформації та аргументації</i> ❖ Може знаходити основні положення в аргументованому тексті з чіткою структурою ❖ Може визначити послідовність аргументацій в низці публікацій
<i>Читання інструкцій</i> ❖ Розуміє при читанні прості, короткі розпорядження, пояснення	<i>Читання інструкцій</i> ❖ Може зрозуміти правила, напр., техніки безпеки, сформульовані простою мовою ❖ Може зрозуміти головне з теленовин, репортажів про події, якщо відеоряд супроводжується коментарем	<i>Читання інструкцій</i> ❖ Може розуміти чітко написані прості інструкції щодо частин/деталей обладнання
		<i>Перегляд телеграм і фільмів</i> ❖ Може розуміти значну частину ТВ програм на теми особистих інтересів, які як інтерв'ю короткі лекції, новини, якщо мовлення відносно чітке і повільне

Критерії оцінювання досягнень учнів в оволодінні читанням
(за 12-бальною системою) відносно до вимог програми для 2-11 класів (англійська мова)

Початковий	1	Учень розпізнає та читає окремі вивчені слова
	2	Учень впізнає та читає окремі вивчені словосполучення
	3	Учень читає та розуміє прості непоширені речення
Середній	4	Учень уміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту короткі прості тексти, побудовані на вивченому матеріалі
	5	Учень вміє читати вголос і про себе з розумінням основного змісту коротких текстів, які можуть містити незначну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися
	6	Учень уміє читати з повним розумінням короткі тексти, які можуть містити незначну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися
Достатній	7	Учень уміє читати з повним розумінням короткі тексти, які можуть містити незначну кількість незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися а бо відшукати у словнику, знаходити потрібну інформацію у текстах інформативного характеру
	8	Учень читає з повним розумінням тексти, які містять певну кількість незнайомих слів, знаходить а аналізує потрібну інформацію
	9	Учень читає з повним розумінням адаптовані тексти, знаходить потрібну інформацію, аналізує її і робить відповідні висновки
Високий	10	Учень читає з повним розумінням адаптовані тексти, уміє аналізувати і робити висновки, порівнює отриману інформацію з власним досвідом
	11	Учень читає з розумінням основного змісту нескладні адаптовані тексти, аналізує їх, використовуючи словник
	12	Учень читає нескладні неадаптовані тексти, у разі необхідності використовуючи словник, аналізує їх і робить власні висновки

